

Monika Ivanović

Filozofski fakultet u Osijeku
monika13ivanovic@gmail.com

DRUŠTVO POD NADZORNIM KAMERAMA

SAŽETAK: Zahvaljujući tehnologiji i digitalizaciji, svijet je zakoračio u informatičku revoluciju, ali pojavile su se i neograničene mogućnosti kontrole svakog pojedinca. Suvremena tehnologija oblikuje ljudske potrebe i ponašanje, a mase postaju zatočenicima tehnologije. Upravo o tom epohalnom prijelazu iz disciplinarnog društva u društvo nadzora govori Foucault u Omnes et singulatis (Kritici političkog uma, 1979.). Da bi prikazao taj prijelaz, Foucault ističe prvotnu ulogu politike koja je bezuvjetna briga vladara za svoj narod. S vremenom ta briga prelazi u discipliniranje društva što dovodi do današnjeg nadziranja društva na način da se snima svaki dio ljudske egzistencije. Ovaj novi položaj društva dovodi do preobrazbe politike koja postaje biopolitikom i na taj način stanovništvo postaje predmetom političkih intervencija. To znači da dolazi do kontrole ljudskih života te da se uvode određene mjere restrikcije. Ovaj rad u zadatku ima raskriti neke momente dinamike ovoga kretanja služeći se mišljenjem kanonskih predstavnika biopolitičke teorije i filozofa koji – po sudu autora – u bitnome mogu prinijeti materije raspravi.

KLJUČNE RIJEČI: Agamben, Foucault, biopolitika, tehnologija, disciplina, društvo, politika

Uvod

Početke suvremenog oblika nadzora nad ljudskim životom možemo poistovjetiti s prvim većim tehnološkim naprecima. Prvi problem koji treba uočiti je taj da ljudi danas često neosporivo uzimaju da je svaki tehnološki napredak nešto što dovodi do poboljšanja života. Mnogi tehnološki napreci jesu pridonijeli poboljšanju života, no kada se svaki taj napredak analizira onda se uviđa da iza toga postoji skriveni interes i prava svrha tog poboljšanja. Tehnološki se napredak gleda u vidu olakšavanja života, a to dovodi do krajnjih granica kada se čovjek sve više pretvara u invalida. Na ovoj se razi-

ni možda uvida i najveće oštećenje jer današnji tehnološki napreci ostavljaju sve manje prostora za slobodno razmišljanje i razvijanje kritičkog mišljenja. Da je tomu tako potvrđuje i navedena sintagma iz naslova da je društvo danas pod nadzornim kamerama. Razvoj tehnologije prihvaća se bez pogovora, a sukladno s njime dolazi do kontrole pojedinca, pojedinac sve više izmiče samostalnosti prilikom analiziranja okoline što ga stavlja u podređen položaj, a da on to sam i ne uviđa. Na ovo se nadovezuje i već spomenuti prijelaz politike u biopolitiku. Jer izuzev ovog već ranije spomenutog nadzora, dolazi i do regulacije života kao biološke činjenice. Kroz današnje biopolitičko stanje vrše se različiti oblici kontrole, a jedan od tih oblika su i današnji mediji koji imaju iznimnu moć i utjecaj. Da trenutno vlada stanje nadzora dokazuju mnogi primjeri iz svakodnevnoga života koji će biti prikazani u nastavku rada.

Okoliš mišljenja

Da bismo što bolje raščlanili navedenu problematiku najbolje je poći od same baze problema, a kao baza naveden je napredak u vidu tehnologije. Idući problem koji se nadovezuje na tehnologiju i njezine produkte njezini su korisnici. Promatramo li fenomen *Internet*, koji se najčešće definira kao mreža svih mreža, možemo uvidjeti eklatantne primjere nadzora. Svaki korisnik interneta već duže vrijeme raspolaže činjenicom da je njegova privatnost stvar prošlosti. Prijavom na bilo koju društvenu mrežu ili registracijom na stranice koje to zahtijevaju, mi unosimo svoje osobne podatke koji se automatski prenose u tu tzv. mrežu svih mreža i logikom stvari oni postaju javni i dostupni. Nadalje, korištenjem interneta i njegovih pogodnosti upadamo u *filter bubble* koji preko algoritama analizira naše klikove iza kojih se krije naše područje interesa, pa nam se tako prikazuju one stvari koje mi želimo vidjeti, počevši od internetskih reklama pa sve do nekih ozbiljnijih stvari. Također, sukladno našoj povijesti pretraživanja, može se odrediti i koje područje nas ne zanima te koje informacije nam se ne trebaju prezentirati. Sve ovo samo je baza i početak nadzora koji dolazi do velikih razmjera, te kršenje privatnosti postaje stvar svakodnevice. Privatnost ljudi narušava se i prili-

kom obične kupnje namirnica provlačenjem bankovne kartice. Tu se uviđa problem zloupotrebe privatnosti u komercijalne svrhe što ide u skladu s današnjim kapitalističkim uređenjem. Problematika nadzora može se granati u beskonačnost primjerima, ali je ključno to da je moguće zamisliti tehnološki prodor u privatne sfere koji bi doveo do potpune kontrole nad ljudima. Tehnologija sa svojim produktima utječe i formira tijek misli, a upravo mišljenje je nešto što čovjeka stavlja na vrh hijerarhije kada su u pitanju živa bića. Ukoliko se ono stavi pod nadzor i ukoliko se sve više sputava čovjekova misao i sposobnost mišljenja, ljudi će se utoliko pretvoriti u otuđene robote sistemskog larpurlartizma te će se time izgubiti smisao postojanja čovjeka – bića slobode. Suptilno ubijanje tog smisla plod je tehnološke revolucije koji narušava privatnost.

Pravo na privatnost

Da bismo razumjeli što se podrazumijeva pod tim narušavanjem privatnosti, potrebno je definirati samu privatnost, odnosno pravo na nju. Pravo na privatnost u pravnoj terminologiji najčešće je spominjano prema anglo-američkoj inačici “Right to privacy”, u francuskom pravu pak najviše puta imenovano kao “pravo poštivanja privatnog življenja – droit au respectde la vie” te u Njemačkoj nazivano “Recht auf Privatheit” ili “Recht auf Privatsphäre”; predstavlja elementarno čovjekovo pravo, kako međunarodno, tako i ustavno pravo javno-pravnog značaja te osobno pravo civilno-pravnog značaja kao jedan od nezamjenjivih elemenata čovjekovog postojanja koji štiti čovjeka od prekomjernog posezanja državne vlasti, javnosti i drugih pojedinaca u pojedinčevu odlučujuću duševnu, prostornu i informacijsku privatnost.

Dakle, pravo na privatnost može se razmatrati s nekoliko aspekata: kao čovjekovo pravo međunarodno pravne prirode, kao temeljno ustavom zagarantirano pravo te kao osobno pravo zaštićeno instrumentima građanskoga prava.¹ Ovdje je jako bitno za uočiti da

¹ Marija Boban, “Pravo na privatnosti i pravo na pristup informacijama u suvremenom informacijskom društvu” u: *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 49, 3/2012 (str. 582).

čovjek ima ona prava koja mu propisuje država u kojoj je rođen te da često spominjana ljudska prava kao takva vise u zraku i izmiču konkretnoj primjeni.

Neizbježno je na ovo nadovezati ulogu biopolitike i same biomoci kao i biopolitičku paradigmu doba moderne, oslikanu kao logor u tekstu talijanskog filozofa Giorgia Agambena. Tom paradigmatom on želi naglasiti u kakvom se položaju nadzora nalazi današnji pojedinac. Logor se promatra kao krajnji oblik nadzora koji omogućuje donošenje odredbi što je ljudsko, a što nije. Ovakav oblik nadzora čovjeka skida do gola te ga stavlja u današnji prostor logora koji se naziva biopolitika. Prema biopolitičkom logoru možemo se postaviti na idući način: čovjek kao takav ima pravo na život što nosi mnoge mogućnosti, a glavna je ta da čovjek ima pravo da otkrije što jest i što sve može biti. Problem nastaje u onoj točki gdje biološki život postaje sve više politički. Ljudski život sada ulazi u krupni plan u strukturi države i postaje zemaljskim temeljem njezine legitimnosti i suverenosti. To dovodi do pojma ljudskih prava koja su humanitarna i socijalna, ali nikako puko politička stvar. Biopolitičko određenje moderne države nije moguće razumjeti ukoliko zaboravimo da u njezinom temelju nije čovjek kao slobodni i svjesni politički subjekt, nego ponajprije život njegova fiziološka bića. Život koji je s deklaracijama o pravima postao temelj suverenosti, postaje sada subjektom – objektom državne politike: no samo država iznutra utemeljena na samom životu nacije može imati kao svoje vladajuće načelo oblikovanja i skrbi za narodno tijelo. Stoga, logor u ovom slučaju predstavlja skriveni predložak, *nomos* političkog prostora u kojemu i danas živimo. Zbog toga je logor sama paradigma političkog prostora u trenutku kada politika postaje biopolitika. Izbijanje problema kod prijelaza politike u biopolitiku uočio je Foucault. Još jedan od problema koji je izronio nakon promjene stanja jest prijelaz teritorijalne države na državu stanovništva, što također ističe Foucault. Razlog tomu jest taj što se tako povećava važnost biološkog života i zdravlja nacije kao problema suverene moći koja se sada postupno transformira u upravljanje ljudima. Na taj način biološki život sve više postaje političkim životom i dolazi do pojave “prava na puki, goli život”, prava da čovjek otkrije što biološki jest i što s time činiti. Biopolitičke odredbe moderne države

nije moguće razumjeti ako zaboravimo da u njezinom temelju nije čovjek kao slobodni i svjesni politički subjekt, nego ponajprije njegov goli život, jednostavno rođenje kao takvo. Rođenjem – nascere (natio) – pripadamo određenoj naciji te čovjeku bivaju pripisana prava koja se odnose samo na njega kao pripadnika te nacije. Ovdje se svakako treba zadržati na pojedincu unutar ovakvoga režima.

Pojedinac

Položaj pojedinca najbolje nam prikazuje i sam Foucault kada kaže da je isključivi cilj države očuvanje, jačanje i razvijanje državne moći te se tu ne ostavlja prostor za brigu oko pojedinca ukoliko on ne predstavlja nekakav interes u tom cilju. Biopolitika je moderna artikulacija života pod vlašću politički moćnoga stroja isključenja svih onih ljudi koji nisu priznati kao državljani suverene političke zajednice. Dakle, radi se o modernom nadzoru države, društva i kulture nad ljudskim tijelom u svim aspektima njegovog života. Uz biopolitiku i narušavanje prava na privatnost, ruku pod ruku ide i biomoć. Cilj biomoći je regulacija stanovništva, te se kroz nju zbiva individualno discipliniranje i kolektivno reguliranje. A pod tim se discipliniranjem misli da politika ulazi u statistiku, demografiju, epidemiologiju i biologiju, tj. u medicinsko-biološke znanosti kao i u samo pravo. Sve se to svodi na činjenicu da biopolitika oblikuje život stanovništva. Oblikuje ga na način da čovjeka lišava bilo kakve odgovornosti, a to čovjeka stavlja u položaj podložnosti i upravljanja nad njime, što oprimjeruje provođenje biomoći. Gledano iz pravne perspektive, rješenje problema narušavanja privatnosti i stavljanja pojedinca pod nadzor krije se u jednoj riječi, a ta je riječ protupravnost. Protupravnost je, pravnim rječnikom, ona granica koju pojedinac ne smije prijeći u ostvarivanju suprotnog interesa za očuvanjem nedodirljivosti prava na privatnost, odnosno prava na osobnost. Samo kršenje prava na privatnost predstavlja interes pojedinca za očuvanje vlastite privatnosti koje prevladava nad interesima kojima pojedinac u ostvarivanju prava, zadire upravo na privatnost drugog pojedinca. Međutim, niti kroz povijest, a ni u današnjim danima, nijedan normativni sustav nije uspio do kraja obuhvatiti sve relevantne društvene odnose, a to

su u pravu oni odnosi koji su važni za opstanak i dobrobit društva, koji sadrže snažne sukobe interesa i koji su izvanjski kontrolabilni. Postoji mišljenje da je u području prava na privatnost prvenstveno riječ o osobi i nematerijalnim vrijednostima koje predstavljaju i činjenice sadržane u osobnim podacima. Zaštitom podataka od neodgovarajuće uporabe, štiti se u konačnici subjekt podataka, tj. osoba. Dakle, samo razgraničenje pojmova temelji se na činjenici da se ne radi o povredi podataka u klasičnom smislu, nego o povredi osobe. Vežano uz taj navod možemo samo ustanoviti da nažalost čovjek sve više postaje objektom i sve su manje mogućnosti da se sačuvaju njegovi interesi, prava, slobode i posebno najintimniji život.²

Nadziranje i sigurnost

Kako bismo sve navedeno oprimjerali, sintagmu iz naslova možemo uzeti u doslovnom značenju i potkrijepiti je primjerima iz svakodnevnoga života. Prvotna asocijacija na navedeno vjerojatno su nadzorne kamere koje se nalaze na ulazu u stambenu zgradu, na ulazu u banku, fakultet ili bilo koju drugu ustanovu. Svjedoci smo da je kamera postala uobičajeni predmet te da nam više nije čudno što je gotovo svaki objekt pod video nadzorom. Osim raznih objekata, pod nadzorom su ulice kao i prometnice. Ovdje izvire još jedan problem, a to je problem gdje se povlači granica između privatnosti i sigurnosti. Ta granica postaje sve spornija sukladno problemima koje muče današnji svijet, a to su terorizam i izbjeglička kriza. Na problem odnosa sigurnosti i privatnosti osvrnuo se profesor Zlatko Miliša u svojoj knjizi *Šok današnjice* kao i mnogi dokumentarni filmovi koji na pojačanu sigurnost gledaju iz druge perspektive. U posljednjih deset godina sustav sigurnosti i nadzora znatno se unaprijedio, a uz to je svaka tvrtka otvorila odjel za “domovinsku sigurnost”. U prilog tome ide statistički podatak koji navodi kako unutar EU radi preko 180 tisuća ljudi u podružnicama za sigurnost i nadzor te da su veliki novci utrošeni u isto, a i dalje se događaju strahote za ljudski rod koje su uspjele izmaknuti tim nadzorima. Posebice

² Ibid (str. 583).

sada za vrijeme izbjegličke krize vodeći ljudi imaju opravdanje zašto pojačati nadzor i nadgledati sve granične prijelaze, a tu svakako treba napomenuti i umreženost podataka između vodećih sila. Istinitost ovih tvrdnji iznosi profesor Miliša u već navedenoj knjizi na primjeru Britanaca. Naime, prema Sunday Telegraphu gotovo svaki telefonski poziv, provlačenje kartice ili klik mišem jednog britanskog građanina pospremljen je u bazu podataka. Navedene novine provele su istraživanje i objavile podatak da se tjedno o svakom britanskom državljaninu u bazu podataka pospremi oko 3.254 osobnih podataka. Ovakvo stanje ne zaobilazi ni građane Hrvatske što također profesor Miliša oprimjeruje. Problem nadzora u Hrvatskoj, profesor Miliša započinje *WiFijem* kao ključnim faktorom koji nas pretvara u zarobljenike tehnologije, ali i kao faktor koji narušava Ustavom zajamčena prava na privatnost. Komunikacijska i informacijska privatnost određena je člankom u kojem se kaže da je “sloboda i tajnost dopisivanja zajamčena i nepredvidiva” te da se svakome “jamči tajnost osobnih podataka”. Iz sudske je prakse razvidno da gotovo i nema osoba kažnjavanih zbog kršenja tih zakonskih odredbi.³ Još jedan oblik nadzora događa se prilikom potpisivanja razno raznih ugovora gdje nam nikada nije točno prikazano kome su nakon tog potpisivanja dostupni naši podatci. Najsvježiji primjer ovakvog oblika nadzora događa se prilikom otvaranja bankovnog računa kada morate potpisati izjavu u kojoj potvrđujete da niste američki porezni obveznik. Navedeno potvrđujete potpisivanjem obrasca *FATCA*. Stvar koja se krije iza tog obrasca potpisivanje je ugovora Hrvatske s Amerikom, te s ostalim članicama EU, koja preko tog obrasca daje sljedeće pravo: “Potvrđujem da sam prije potpisa ove izjave informiran o tome da je Banka voditelj zbirke osobnih podataka, o svrsi obrade, o postojanju prava na pristup podacima i prava na ispravak podataka koji se na mene odnose, o primateljima osobnih podataka te da se radi o dobrovoljnom, odnosno po potpisu međudržavnog sporazuma između RH i SAD-a o obaveznom prikupljanju osobnih podataka, vezanih na provedbu *FATCA*-e, odnosno Common Reporting Standarda (*CRS*-a). Potvrđujem da sam upoznat i o mogućim posljedicama uskrate davanja podataka sukladno općim

³ Zlatko Miliša, *Šok današnjice*, str. 254.

poslovanjima Banke s fizičkim osobama.” Bez potrebe za daljnjim detaljiziranjem sasvim je jasno o čemu se radi i na što se ovo svodi. Današnje društvo zaista se nalazi pod nadzornim kamerama, bilo to shvaćeno doslovno ili preneseno. Sofisticirana tehnologija svojim najnovijim modelima mobitela ili bilo kojeg drugog uređaja koji sadrži mikrofon i kameru, treba stvoriti upozorenje kod čovjeka da se njegova privatnost gubi.

Subjektivno i objektivno nasilje

U određenoj mjeri možemo reći kako sva ova priča o tehnologiji i čovjekovu nadzoru dovodi do nasilja koje postaje itekako veliki problem kada se globalno proširi. Tu politika počinje igrati veliku ulogu i u pitanju nije više samo pojedinac. U tom bismo kontekstu spomenuli Slavoja Žižeka koji želi povratiti smisao tomu što politika doista znači. Re-politizacija bi zapravo značila pronalaženje oblika otpora različitim ideologijskim iskustvima. Žižek drži problematičnim pretvaranje prave političke borbe u onu kulturalnu, primjerice za priznanje marginalnih identiteta i toleranciju razlika. U djelu *O nasilju* Žižek govori o dvjema vrstama nasilja: objektivnom i subjektivnom.⁴ Prije svega, navodi Žižek, treba se odvojiti od iskušenja izravnog subjektivnog nasilja koje vrši jasno prepoznatljiv počinitelj te bismo umjesto toga trebali razotkriti tko stoji u pozadini svega. Taj počinitelj može biti poneki društveni akter, pojedinac, represivni aparat ili pak gomila.

Ukoliko si zamislimo nekakav trokut, subjektivno bi nasilje predstavljalo najvidljiviji i najistaknutiji dio trokuta – poput Freudova spominjanja vrha “sante leda” kao udjela onoga svjesnog, te kao tek 1/12 sveukupnog čovjekova duševnog života, naspram 11/12 nesvjesnog – a preostala dva kuta činilo bi objektivno nasilje. Objektivno nasilje Žižek dijeli na “simboličko”, koje je utjelovljeno u jeziku i formama, a koje Heidegger naziva “našom kućom bitka” i “sistemsko”, odnosno strukturalno. Ono se odnosi na često katastrofalne posljedice funkcioniranja naših ekonomskih i političkih sustava. Obj

⁴ Slavoj Žižek, *O nasilju*, str. 4.

vrste nasilja, dakle, i subjektivno i objektivno, ne mogu se gledati iz iste perspektive. Subjektivno nasilje doživljavamo kao narušavanje “normalnog”, mirnog stanja stvari, dok je objektivno ono inherentno uspostavljenom i verificiranom poretku. Subjektivno je nasilje jedino koje prepoznajemo preko medijskog izvještavanja. Primjerice, to su teroristički zločini, zatim vidljive promjene, kao što su genocidi u nerazvijenim dijelovima svijeta, pa i razne prirodne katastrofe i sl.

Humanitarizam

Svakodnevno nas mediji obasipaju raznim informacijama o tzv. “humanitarnim krizama”, no treba svakako imati na umu da je upravo takva kriza postala medijski vidljivom kao rezultat složene borbe za prevlast u kojoj zapravo ta humanitarna pitanja imaju manje važnu ulogu od kulturnih, ideološko-političkih kao i ekonomskih pitanja. Taj je, navodi Žižek, humanitarni osjećaj za hitno djelovanje posredovan i uvjetovan jasnim političkim namjerama i ciljevima.⁵ One koji daju, primjerice, milijune za borbu protiv AIDS-a ili pak za poučavanje o toleranciji, a upravo su oni uništili brojne ljude vlastitim financijskim spekulacijama, što stoji u pozadini tih brojnih humanitarnih aktivnosti. Suprotstavljanje svim oblicima nasilja – od izravnog, fizičkog nasilja, kao što su masovna ubojstva i terori, pa do ideološkog nasilja poput rasizma – čini se kao glavna preokupacija tolerantnog liberalnog svjetonazora koji danas prevladava. Žižek upozorava na to da promislimo krije li se u fokusiranju na subjektivno nasilje ipak neka pozadina, odnosno odvlači li nas se od glavnog problema. Upravo to sistemsko, anonimno nasilje, proizlazi iz objektivnog i nije ga moguće pripisati samim pojedincima kao subjektima.⁶ Glavni je problem sadržan u činjenici što se u nama krije nemogućnost da primijetimo posljedice sistemskog nasilja. Primjer toga su razni povijesni zločini protkani određenim ideologijama. Lako je uočiti subjektivno zlo i pronaći glavne krivce koji su učinili ta zlodjela, čak se i ideološki izvori tih zločina mogu lako

⁵ Ibid., str. 15.

⁶ Ibid., str. 17.

pronaći. Postavlja se pitanje što se može reći na milijune žrtava onih koji su umrli kao posljedica kapitalističke globalizacije. Odgovornost za zločine tada se poriče. I tada se zapravo uviđa kako se sve to dogodilo kao posljedica nekog objektivnog procesa koji nitko nije planirao niti izvršavao i u čijoj podlozi ne stoji nikakva ideologija. Odnos između subjektivnog i sistemskog nasilja posve je zamršen jer općenito nasilje nije svojina nekog oblika djelovanja nego je distribuirano između djelovanja i njegova konteksta, odnosno između aktivnosti i neaktivnosti.

Zaključak

U današnjem svijetu vlada takav svjetonazor da određene ideologije ne percipiramo kao ideologije, već ih doživljavamo neutralnima i zdravorazumskima. Postoje dakle pojedinci koji, protkani određenim političkim ideologijama, žele sebe prezentirati u najboljem svjetlu te tako daju ogromne količine novca za humanitarne pomoći kao i promicanje tolerancije, ali su istodobno svojim finansijskim spekulacijama stvorili uvjete za nastavak i produljenje globalne nepravde u svijetu. Trebamo se osloboditi iluzija i gledati iz više kutova – paralaktički – na ono što nam se medijski prezentira. Ljudima se vlada tako što ih se uvjerava da je u njihovu interesu podvrgavanje kolektivnome umu države zbog dobrobiti svih. Foucaultov pojam biopolitike stoga analitički ukazuje na nastanak i razvitak novih disciplina, kontrole, nadzora i svjesne kalkulacije moći. Pomoću njih život se pretvara u agambenovsku paradigmu logora kao biopolitičkog dispozitiva i nomosa moderne! Živimo li danas doista stalno pod budnim okom nadzornih kamera? Da, nadzorna kamera sve nas čini mogućim subjektima praznog okvira krivnje. I to samo stoga što smo živi. Samo stoga što smo svedeni na puki, goli biološki život. Pristajemo li svjesno na sve to?

Literatura:

- Agamben, Giorgio (2008) *Ono što ostaje od Auschwitzta: arhiv i svjedok: (homo sacer III)*. Antibarbarus: Zagreb.
- Boban, Marija (2012) "Pravo na privatnosti i pravo na pristup informacijama u suvremenom informacijskom društvu". u: *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 49, 3/2012., str. 575–598.
- Foucault, Michel (2003) *Kritika političkog uma: predavanje održano na Sveučilištu Stanford 10. i 16. studenoga 1979*. Art radionica Lazareti: Dubrovnik.
- Foucault, Michel (1994) *Znanje i moć*. Globus: Zagreb.
- Foucault, Michel (2010) *Vladanje sobom i drugima: predavanje na College de France (1982.–1983.)*. Antibarbarus: Zagreb.
- Krivak, Marijan (2008) *Biopolitika: nova politička filozofija*. Antibarbarus: Zagreb.
- Miliša, Zlatko (2015) *Šok današnjice*. Naklada Bošković: Split.
- Paić, Žarko (2010) "Moć nepokornost: intelektualac i biopolitika". u: *Discrepancy: students' journal for social sciences and humanities*, Vol. 10 No. 14/15 June 2010.
- Žižek, Slavoj (2008) *O nasilju*. Naklada Ljevak: Zagreb.